

Vem bestämmer vad som är svenskt?

Berättelse

Om du bor i Sverige kommer du förr eller senare att höra frågan: “Vad är egentligen typiskt svenskt?” Många tänker direkt på den blå-gula flaggan, på midsommar eller på nationaldagen den 6 juni. Men det finns inget enkelt svar på frågan. Olika människor svarar olika, och frågan diskuteras ofta. Den här texten berättar sakligt om den diskussionen – utan att ta ställning.

Först några säkra fakta. Den svenska flaggan är blå med ett gult kors som inte sitter i mitten, utan är förskjutet åt ena hållet. Det kallas ett “skandinaviskt kors” och finns i flaggorna i alla de nordiska länderna. Flaggans färg och form fastställdes närmare i 1906 års flagglag. Sveriges nationaldag firas den 6 juni. Datumet valdes bland annat för att Gustav Vasa valdes till kung den 6 juni 1523. Dagen har officiellt hetat “Sveriges nationaldag” sedan 1983 och är allmän helgdag sedan 2005.

Sverige har länge varit ett land med många olika människor. Sedan år 2000 erkänner lagen fem nationella minoriteter: judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. Det är grupper som har funnits i landet under mycket lång tid. Att tillhöra en minoritet är frivilligt – det bygger på vad man själv känner. Enligt SCB hade 27 procent av befolkningen utländsk bakgrund i slutet av 2024, och ungefär en femtedel var född i ett annat land.

Forskare har länge funderat på vad en nation egentligen är. År 1983 beskrev forskaren Benedict Anderson nationen som en “föreställd gemenskap”. Med det menade han att medlemmarna i en nation inte känner varandra personligen, men ändå delar en känsla av att höra ihop, till exempel genom ett gemensamt språk, tidningar och böcker. Ordet “föreställd” betyder här inte “falsk” eller “påhittad”. Anderson menade tvärtom att gemenskapen är verklig och betyder mycket för människor. Tanken är att en nation är något som människor har skapat tillsammans, och att den kan förändras över tid.

Just därför betyder symboler som flaggan, midsommar och nationaldagen olika saker för olika personer. För någon är de mycket viktiga och fyllda med känsla. För någon annan betyder de mindre. Många traditioner har också förändrats genom åren. Det sägs ibland att vissa seder är urgamla och alltid sett likadana ut, men i verkligheten har till exempel midsommarfirandet ändrats över tid. Vad som räknas som “svenskt” är alltså en fråga där åsikterna går isär – och det är i sig ett faktum. Det viktiga är att man kan prata om det med respekt, även när man tycker olika.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
egentligen	i verkligheten; om man tänker efter
förskjuten	flyttad åt sidan, inte i mitten
fastställa	bestämma något officiellt
erkänna	officiellt säga att något finns och gäller

ORD	FÖRKLARING
minoritet	en mindre grupp i ett land
frivillig	något man väljer själv; inte tvång
utländsk bakgrund	född utomlands, eller född i Sverige med utrikes födda föräldrar
nation	ett land och folket som hör till det
gemenskap	en känsla av att höra ihop med andra
föreställd	här: delad genom en gemensam idé (inte "falsk")
sed	en gammal vana eller tradition
åsikterna går isär	människor tycker olika

Läsförståelsefrågor

1. Vad menar texten med att det inte finns ett enkelt svar på frågan “Vad är svenskt?”
 1. Att ingen i Sverige känner till flaggan.
 2. Att olika människor svarar olika, och att frågan diskuteras.
 3. Att frågan är förbjuden att ställa.
2. Vad betyder ordet “föreställd” i Benedict Andersons begrepp, enligt texten?
 1. Att nationen är falsk och inte finns på riktigt.
 2. Att gemenskapen delas genom en gemensam idé, men ändå är verklig.
 3. Att man måste känna alla i landet personligen.
3. Varför betyder symboler som flaggan olika saker för olika personer?
 1. För att lagen säger att alla måste tycka olika.
 2. För att människor är olika och känner olika inför symboler.
 3. För att flaggan byter färg varje år.
4. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Lagen erkänner fem nationella minoriteter i Sverige.
 2. Att tillhöra en nationell minoritet är ett tvång.
 3. Sveriges nationaldag är allmän helgdag sedan 2005.
5. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Korset på den svenska flaggan sitter mitt på flaggan.
 2. Ungefär en femtedel av befolkningen var född utomlands i slutet av 2024.
 3. Midsommarfirandet har sett exakt likadant ut i tusen år.
6. Texten säger att traditioner kan förändras över tid. Ge ett exempel ur texten.
7. Varför skriver texten “utan att ta ställning”? Vad vill den visa med det?
8. Förklara med egna ord vad Benedict Anderson menade med en “föreställd gemenskap”.

Facit

1. Att olika människor svarar olika, och att frågan diskuteras.
1. Att gemenskapen delas genom en gemensam idé, men ändå är verklig.
1. För att människor är olika och känner olika inför symboler.
1. ja b) nej (texten säger att det är frivilligt och bygger på vad man själv känner) c) ja
1. nej (korset är förskjutet, inte i mitten) b) ja c) nej (texten säger att midsommarfirandet har ändrats över tid)
- Exempel på svar: Midsommarfirandet, som har förändrats över tid och inte alltid sett likadant ut.
- Exempel på svar: Texten vill visa att den är saklig och neutral. Den berättar att en diskussion finns, men säger inte vem som har rätt eller fel.
- Exempel på svar: Han menade att människor i en nation inte känner varandra personligen, men ändå känner att de hör ihop, till exempel genom ett gemensamt språk. Gemenskapen är verklig, men den bygger på en delad idé.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Känsligt ämne – texten är medvetet neutral och nämner inga partier. Låt diskussionen rymma olika åsikter utan att klassen behöver enas. Tema: nationella symboler, identitet och hur en nation kan ses som något skapat och föränderligt. Fråga 7 och 8 är inferensfrågor om textens syfte och om Andersons begrepp. Knyt gärna till koncepten om Sverige som invandringsland och de fem nationella minoriteterna. Bra tillfälle att låta eleverna jämföra med nationella symboler och identitetsfrågor i sina egna länder.

Diskussionsfrågor

- Vilka symboler (flagga, sång, dag, mat) känns viktiga för landet du kommer ifrån? Varför?
- Texten säger att en nation kan ses som något människor har skapat och som kan förändras. Vad tänker du om det?
- Många traditioner förändras över tid. Känner du till en tradition i ditt liv som har ändrats? Hur då?
- **Skriv (5 meningar):** Beskriv en tradition eller en symbol från ditt eget land. Förklara vad den betyder och om den har förändrats med tiden.

Källor och faktagranskning

- Institutet för språk och folkminnen (Isof) – Nationaldagen: <https://www.isof.se/utforska/kunskapsbanker/lar-dig-mer-om-arets-namn-och-handelser/handelser/nationaldagen>
- Sveriges riksdag – Proposition 2004/05:23 Nationaldagen den 6 juni som allmän helgdag: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/proposition/nationaldagen-den-6-juni-som-allman-helgdag_gs0323/html/

- Statistiska centralbyrån (SCB) – Sveriges befolkning efter födelseland, medborgarskap och bakgrund 31 december 2024: <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning-och-levnadsforhallanden/befolkningens-sammansattning-och-utveckling/befolkningsstatistik/pong/tabell-och-diagram/utrikes-fodda-medborgarskap-och-utlandsksvensk-bakgrund/sveriges-befolkning-efter-fodelseland-region-medborgarskap-och-bakgrund-31-december-2024/>
- Sveriges riksdag – Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2009724-om-nationella-minoriteter-och_sfs-2009-724/

Faktagranskad mot ovanstående källor i juni 2026. Verifierade nyckelfakta: Sveriges nationaldag firas den 6 juni; datumet valdes bland annat för att Gustav Vasa valdes till kung den 6 juni 1523 och för att 1809 års regeringsform undertecknades den 6 juni 1809. Dagen har officiellt hetat "Sveriges nationaldag" sedan 1983 och blev allmän helgdag från och med 2005 genom ett riksdagsbeslut (proposition 2004/05:23) – samtidigt togs annandag pingst bort som helgdag. Den svenska flaggan är blå med ett gult, förskjutet kors (ett s.k. skandinaviskt kors som finns i alla nordiska länders flaggor); färg och form fastställdes närmare i 1906 års flagglag, som trädde i kraft den 1 juli 1906. Sedan 2000 erkänner lagen fem nationella minoriteter – judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar (Lag 2009:724). Enligt SCB hade 27 procent av befolkningen vid slutet av 2024 utländsk bakgrund och ungefär en femtedel var född utomlands. I Sverige förs ingen officiell statistik baserad på etnicitet eller ursprung; tillhörighet till en nationell minoritet bygger på frivillig självidentifikation. OSÅKERHETER/MYTER som markeras försiktigt i texterna: Vad som "är svenskt" och vad nationell identitet betyder är värderingsfrågor där åsikterna går isär – texterna redovisar SAKLIGT att debatten finns men tar aldrig ställning, nämner inga partier och undviker att skapa ett "vi och dom". Begreppet "föreställd gemenskap" (Benedict Anderson, 1983) missförstås ibland som att nationen vore "påhittad"; texterna förklarar att "föreställd" betyder delad genom en gemensam idé, inte "falsk" eller "overklig". Den 6 juni firades som "svenska flaggans dag" (ofta angivet 1916) långt innan namnet "nationaldag" (1983) – årtalen blandas lätt ihop, så texterna håller sig till det verifierade. Siffror på minoritetsspråkens talare och på upplevd identitet är uppskattningar och skrivs allmänt, eftersom ingen etnicitetsstatistik förs. Påståenden om att vissa traditioner skulle vara "ur-svenska" och oföränderliga hanteras varsamt – många seder har förändrats över tid och påverkats utifrån.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-25.